

Viðbragðsáætlun Smáraskóla við einelti

Stefnuyfirlýsing Smáraskóla

Smáraskóli á að vera öruggur vinnustaður þar sem starfið mótast af virðingu og umhyggju. Því leitum við allra ráða til að fyrirbyggja einelti og annað ofbeldi. Við leggjum áherslu á að leysa þau mál sem upp koma á farsælan hátt. Allt starfsfólk skólans tekur virkan þátt í baráttunni gegn einelti, en umsjónarkennarar gegna þar lykilhlutverki.

Hvað er einelti?

Einelti er þegar einn aðili eða fleiri, sem hann eða hún fær í lið með sér, níðist á öðru barni t.d. með því að segja ljót orð, hæða, niðurlægja, útiloka eða meiða á annan hátt, andlega eða líkamlega. Til að hægt sé að tala um einelti þarf það að vera endurtekið og sá sem fyrir eineltinu verður á erfitt með að verja sig.

Einelti birtist í mörgum myndum, það getur verið:

- **Líkamlegt:** barsmíðar, spörk, hrindingar.
- **Munnlegt:** uppnefni, hótanir, niðrandi athugasemdir og endurtekin stríðni.
- **Skriflegt:** tölvuskeyti, sms– skilaboð, bloggsíðuskrif, bréfasendingar og krot.
- **Óbeint:** baktal, útskúfun eða útilokun úr félagahópi.
- **Efnislegt:** eigum barnsins stolið eða þær eyðilagðar.
- **Andlegt:** þegar barnið er þvingað til að gera eitthvað sem stríðir algjörlega gegn réttlætiskennd þess og sjálfsvirðingu.

Eineltisráð

Eineltisráð hefur umsjón með og sinnir faglegri forystu í eineltismálum innan skólans og veitir kennurum, nemendum og foreldrum leiðsögn.

Eineltisráð er skipað:

- aðstoðarskólastjóra
- deildarstjóra
- forstöðumanni félagsmiðstöðvarinnar Þebu
- hjúkrunarfræðingi
- námsráðgjafa

Foreldrar eru uppalendur og fyrirmyndir barna sinna. Grunnur að góðum samskiptum er lagður á unga aldri. Foreldrum ber að ræða um líðan og samskipti við börnin. Mikilvægt er að foreldrar hafi strax samband við umsjónarkennara ef þeir hafa áhyggjur af líðan barnsins í skólanum og einnig ef þeir hafa grun um að

einelti sé í gangi í félagahópnum. Gott upplýsingaflæði milli heimilis og skóla er forsenda þess að vel gangi í því mikilvæga verkefni að sporna við einelti.

Foreldrar hafið hugfast!

- einelti viðgengst allt of oft vegna þess að nemendur vilja ekki vera stimplaðir sem klöguskjóður
- ræðið við börnin ykkar um muninn á því að klaga og segja frá
- með því að segja frá er hugsanlega verið að koma öðrum, sem líður illa, til aðstoðar

Mikilvægt er að:

- börn læri að setja sig í spor annarra, sýni umburðarlyndi og beri virðingu fyrir öðrum
- skólinn eigi gott samstarf við forráðamenn
- unnið sé að fræðslu og góðum samskiptum nemenda, foreldra og starfsfólks skólans
- skólasamfélagið sé upplýst
- unnið sé eftir áætlun um ferli eineltismála
- skrá eineltistilfelli
- fylgja málinu eftir þar til ásættanleg lausn finnst

Foreldrar – er barnið þitt lagt í einelti?

Hugsanlegar vísbendingar:

- barnið virðist einangrað eða einmana
- einbeitingarörðugleikar, barnið hættir að sinna námi og einkunnir lækka
- barnið neitar að fara í skólann eða hræðist að fara eitt í og úr skóla, biður um fylgd og/eða fer aðra leið
- barnið skrópar og/eða kemur of seint
- breytingar á skapi, tíður grátur, viðkvæmni, árásargirni og erfið hegðun
- lítið sjálfstraust, hræðsla, kvíði, svefntruflanir
- breyttar matarvenjur, lystarleysi eða ofát
- líkamlegar kvartanir
- áverkar, rifin föt og/eða skemmdar eigur
- barnið týnir peningum og/eða öðrum eigum
- barnið forðast ákveðnar aðstæður í skólanum t.d. leikfimi og sund
- barnið neitar að segja frá hvað amar að

Hvað geta forráðamenn þolanda gert?

- ef grunur er um að einelti eigi sér stað er mikilvægt að hafa stax samband við umsjónarkennara, námsráðgjafa eða stjórnendur skólans
- ræða við og hlusta á barnið segja frá skólanum og ferðum til og frá skóla
- bregðast við vanda barnsins með þolinmæði og umhyggju
- láta barnið finna að það á ekki sök á eineltinu

Foreldrar - er barnið þitt gerandi?

Hugsanlegar vísbendingar:

- barnið er árásargjarnt og sýnir yfirgang
- barnið uppnefnir, stríðir og hótar
- barnið stjórnar vinum og útilokar úr vindahópnum
- barnið er ógnandi í samskiptum
- barnið talar niðrandi um aðra

Hvað geta forráðamenn geranda gert?

- haft strax samband við skólann og fengið aðstoð við að bæta og breyta hegðun barnsins
- rætt við og hlustað á barnið segja frá skólanum og ferðum til og frá skóla
- gefið barninu skýr skilaboð um að einelti er alvarlegt mál og slíka hegðun sé ekki hægt að líða
- fylgst vel með barninu og lagt sig fram um að kynnast vinum þess og hvernig það ver frítíma sínum

Unnið er að því að:

- efla góð samskipti, umburðarlyndi og virðingu fyrir náunganum eftir aðferðum uppbyggingarstefnunnar (uppeldi til ábyrgðar)
- vinaliðaverkefninu, sem er gegnur út á það að hvetja nemendur til meiri þátttöku í afþreyingu í frímínútum og skapa betri skólaanda, verður haldið áfram
- reglulegir bekkjarfundir þar sem nemendur ræða samskipti innan hópsins og við aðra skólafélaga
- kanna líðan nemenda reglulega í gegnum Skólapúlsinn og aðrar kannanir, s.s. tengslakannanir og leiðsagnamat
- efla góða bekkjarstjórnun þar sem reglusemi og öguð vinnubrögð skapa öryggi í hópnum

Viðbragðsáætlun Smáraskóla við einelti 2015 -2018

- allir starfsmenn fái fræðslu um aðferðir uppbyggingarstefnunnar til að styðja við þessi vinnubrögð
- aðgerðir skólans gegn einelti eru kynntar á bekkjarfundum þeim, sem haldnir eru á haustin með foreldrum

Viðbrögð

Eineltismál sem upp koma eru ólík. Því verður að miða viðbrögð við hvert einstakt tilfalli. Nauðsynlegt er að bregðast strax við og setja af stað ákveðið vinnuferli.

Vinnuferli skólans skiptist í:

- könnunarferli/skráning/tekið við tilkynningu
- framkvæmdarferli
- eftirfylgd

Ef upp kemur grunur um einelti í skólanum skal hafa samband við umsjónarkennara nemandans. Umsjónarkennari kannar málið. Ef í ljós kemur að um einelti er að ræða hefst tafarlaus vinna samkvæmt ferli eineltismála.

Ferli eineltismála:

Könnunarferli

1. Grunur um einelti tilkynnist til umsjónarkennara, skólastjórnenda eða eineltiráðs.
2. Umsjónarkennari gerir foreldrum/forráðamönnum viðvart og biður þá um að fylgjast með líðan barnsins í ákveðinn tíma. Þeir ræða við barnið daglega og skrá, með skipulögðum hætti, það sem fram kemur.
3. Umsjónarkennari leitar eftir frekari upplýsingum frá kennurum, starfsfólki skólans, foreldrum og nemendum.
4. Umsjónarkennari heldur fund með kennurum og starfsmönnum sem annast viðkomandi nemanda. Þeir fylgjast með þolanda og geranda í ákveðinn tíma og halda skrá yfir það sem þeir verða varir við.
5. Umsjónarkennari ásamt eineltiráði skólans leggur mat á upplýsingarnar. Verði niðurstaðan sú að um einelti sé að ræða kemur til framkvæmda.
6. Ef niðurstaðan er sú að um samskiptaörðugleika er að ræða er ekki farið í hefðbundið framkvæmdaferli eineltismála. Algengast er, á þessu stigi, að rætt sé við þolanda og meintan geranda/gerendur. Forráðamönnum allra aðila gerð grein fyrir því sem fram hefur farið og hvernig haldið verður áfram ef málsatvik breytast. Málinu fylgt eftir að ákveðnum tíma liðnum.

Framkvæmdarferli

1. Umsjónarkennari/deildarstjóri ásamt einum aðila úr eineltisráðinu ræða einslega við geranda/gerendur og þolanda.
2. Eineltisráð vinnur að upprætingu eineltisins og áætlun þar að lútandi kynnt viðkomandi starfsmönnum skólans.
3. Foreldrar/forráðamenn þolanda og geranda eru kallaðir til samráðs. Þar er þeim kynnt áætlun sú sem gerð hefur verið og leitað eftir góðri samvinnu þeirra við að fylgja áætluninni eftir og stöðva eineltið.
4. Foreldrum verði bent á hvað þeir geta sjálfir gert til að aðstoða barnið sitt. Hvaða úrræði skólinn hefur til að aðstoða þolanda og geranda/gerendur s.s. námsráðgjafi, sálfræðingur. Hvaða afleiðingar það getur haft ef eineltið heldur áfram.
5. Lögð áhersla á mikilvægi samstarfs varðandi eftirfylgd málsins.
6. Áætlun gerð um tímamörk og mat á aðgerðum.

Eftirfylgd

1. Regluleg viðtöl við málsaðila, sbr. lið 4 hér að ofan, eins lengi og þurfa þykir.
2. Niðurstöður viðtalanna skráðar á viðeigandi eyðublöð sem eru í vörslu námsráðgjafa.
3. Í öllum tilvikum er gerendum gefin skýr skilaboð um að einelti sé ekki liðið og að skólinn muni með öllum ráðum tryggja að eineltinu ljúki.
4. Málinu er lokið með formlegum hætti þars sem hlutaðeigandi aðilar eru látnir vita að svo sé.
5. Ef vísbendingar koma um að eineltið sé byrjað aftur er mikilvægt að gripið sé strax inn í.

Mikilvægt er að:

- fara með öll gögn og upplýsingar sem trúnaðarmál og hafa þau ekki í hámmælum
- öll málsatvik, mat á aðstæðum og framvinda séu færð til dagbókar og ákveður eineltisráð hver er ábyrgur fyrir því hverju sinni
- tveir aðilar taki viðtal við gerendur - undirstrikar það alvöru málsins og getur komið í veg fyrir misskilning
- umsjónarkennari /deildarstjóri – námsráðgjafi hitti þolanda og geranda reglulega og hafi reglulegt samband við foreldra

Viðbragðsáætlun Smáraskóla við einelti 2015 -2018

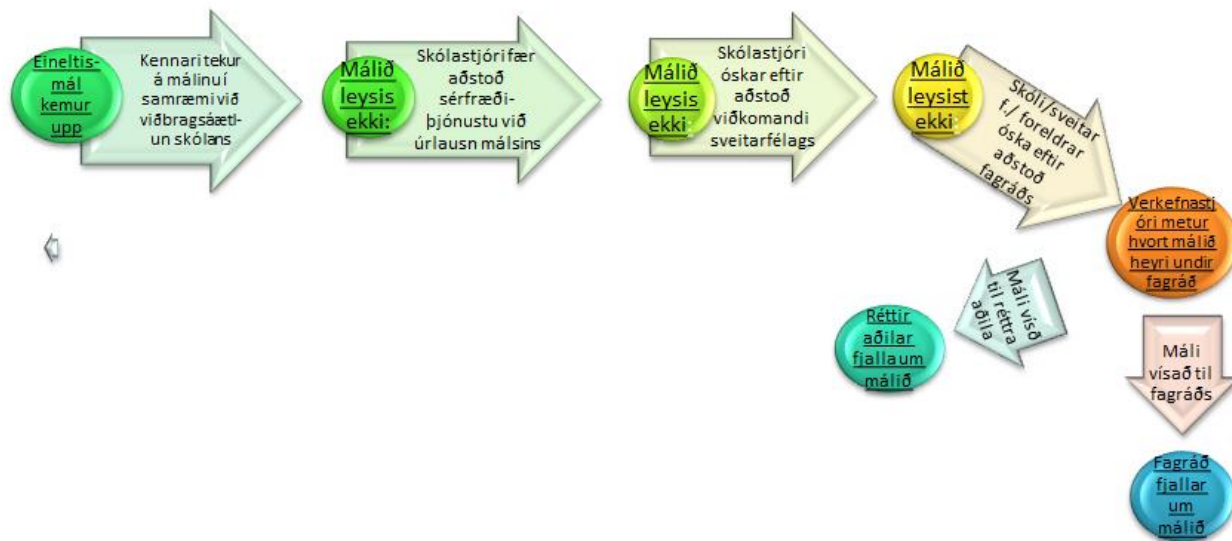
- hafa reglulega fræðslu fyrir nemendur um einelti
- taka á móti nýjum nemendum samkvæmt áætlun
- nemendur þjálfist í að vinna í hópum og að sýna hver öðrum tillitssemi, sveigjanleika og umburðarlyndi
- vinaliðaverkefninu, sem er stuðningsverkefni við eineiltisáætlun skólans, verði haldið áfram
- halda bekkjarfundi og vinna margvísleg verkefni með nemendum til að auka vitund þeirra um eðli félagatengsla og efla góða hegðun
- ræða einelti, hegðun, samskipti og líðan í bekknum
- gera bekkjarsáttmála og endurskoða hann árlega

Við viljum:

- stuðla að nánun og öflugun samstarfi við forráðamenn
- leggja áherslu á fræðslu um einelti fyrir nemendur, foreldra og starfsfólk skólans
- hafa virka gæslu í vinnuhléum, á göngum, í matsal, á útisvæði og í íþróttahúsi
- allir starfsmenn fylgjast vel með og geri umsjónarkennara viðvart ef þeir verða varir við að nemendur verða fyrir áreitni
- stuðla að því að kennarar tileinki sér viðtalstækni út frá uppeldi til ábyrgðar
- að fræðsla um einelti verði hluti af lífsleikninámi
- að foreldrar fá áætlun skólans um viðbrögð gegn einelti, en þar er að finna upplýsingar um einelti, birtingarform þess og hvernig skólinn bregst við því
- að eineltisáætlunin sé aðgengileg á heimasíðu skólans
- að eineltisáætlunin verði yfirfarin og endurskoðuð reglulega, eigi sjaldnar en á þriggja ára fresti

Ágreiningur um meðferð eineltis- og ofbeldismála

Takist ekki að stöðva eineltið eða upp kemur ágreiningur milli skólastjórnenda og forráðamann barna um meðferð mála, getur hvor aðili um sig leitað aðstoðar utan að komandi aðila. Í þessum tilvikum er aðkoma skólaskrifstofu og jafnvel fagraðs í eineltismálum, sem starfar á vegum mennta- og menningarmálaráðuneytisins, stundum nauðsynleg.

Til umhugsunar:

- Það er ekki einelti nema um sé að ræða ójafnvægi afls og valda í samskiptum. Sá sem verður fyrir áreiti á erfitt með að verja sig og er harla varnarlaus.
- Það er ekki form eineltis sem skiptir mestu máli heldur hvaða áhrif áreitið hefur á þolandann.
- Mikilvægt er að hafa í huga að gerendur eru ekki alltaf meðvitaðir um hversu sársaukafullt eineltið er.
- Allir geta lent í eineltisaðstæðum, annað hvort sem þolendur, gerendur og/eða meðhlauparar.
- Stríðni, átök og einstaka ágreiningur milli nemenda þarf ekki endilega að teljast til eineltis, en hafa verður vakandi auga með því að slíkt leiði ekki af sér frumstig eineltis.